

عنوان مقاله:

اندیشه دولت گرایی و ضد دولت گرایی در عصر مشروطه؛ بازخوانی سه اندیشه

محل انتشار:

پژوهشنامه علوم سیاسی، دوره 13، شماره 3 (سال: 1397)

تعداد صفحات اصل مقاله: 30

نویسندگان:

محمدتقی قزلسفلی - دانشیار علوم سیاسی

نگین نوریان دهکردی - دکترای اندیشه سیاسی

خلاصه مقاله:

انقلاب مشروطه طلیعه آغاز تجدد و برآمدن صورتی از دولت مشروطه است که با گذار از مبانی معرفتی-سیاسی رژیم قدیم و سنت قدمایی ممکن شد. آنچه در این رخداد غیر قابل انکار است جدال بر سر مبانی دولت جدید، له و علیه آن از سوی نسل نخست روشنفکران ایرانی دوره مشروطه است. هدف از پژوهش حاضر آن است که با بازخوانی نمونه‌هایی از آثار سه تن از این روشنفکران یعنی میرزا ملکم خان ناظم الدوله، میرزا یوسف خان مستشارالدوله و میرزا فتحعلی آخوندزاده نشان دهد که آنها برای گذار از مبانی دولت قدیم و ماهیت نظام جدید چه درمانی ارائه می دهند، در این میان چه نقش و جایگاهی برای دولت قائل هستند، و بر این اساس چگونه می توان آنها را در گروه دولت گرایان و ضد دولت گرایان دسته بندی کرد. بدین منظور دیدگاه های این سه روشنفکر پیرامون مسائلی چون: تصویر تمدن ایران و غرب، نقش و جایگاه دولت، و نیز دلایل تنزل و کسالت تمدن ایران و راه های غلبه بر آن مورد بررسی قرار گرفته و الگویی اجمالی از رویکرد آنان ترسیم شده است. در پایان نیز تلاش بر آن بوده است که مکان و موقعیت نسبی هر یک از این سه تن بر روی طیفی که در یک سوی آن دولت گرایی افراطی و در منتهی الیه دیگر آن ضد دولت گرایی افراطی قرار دارد، مشخص شود.

کلمات کلیدی:

تمدن ایران، ملکم خان ناظم الدوله، آخوندزاده، مستشارالدوله، دولت گرایی، ضد دولت گرایی

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1229364>

